

S e x u a l

H a r a s s m e n t

การป้องกันและการแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิด
และคุกคามทางเพศในการทำงาน
(กรณีศึกษาจากคำพิพากษาศาลปกครอง)

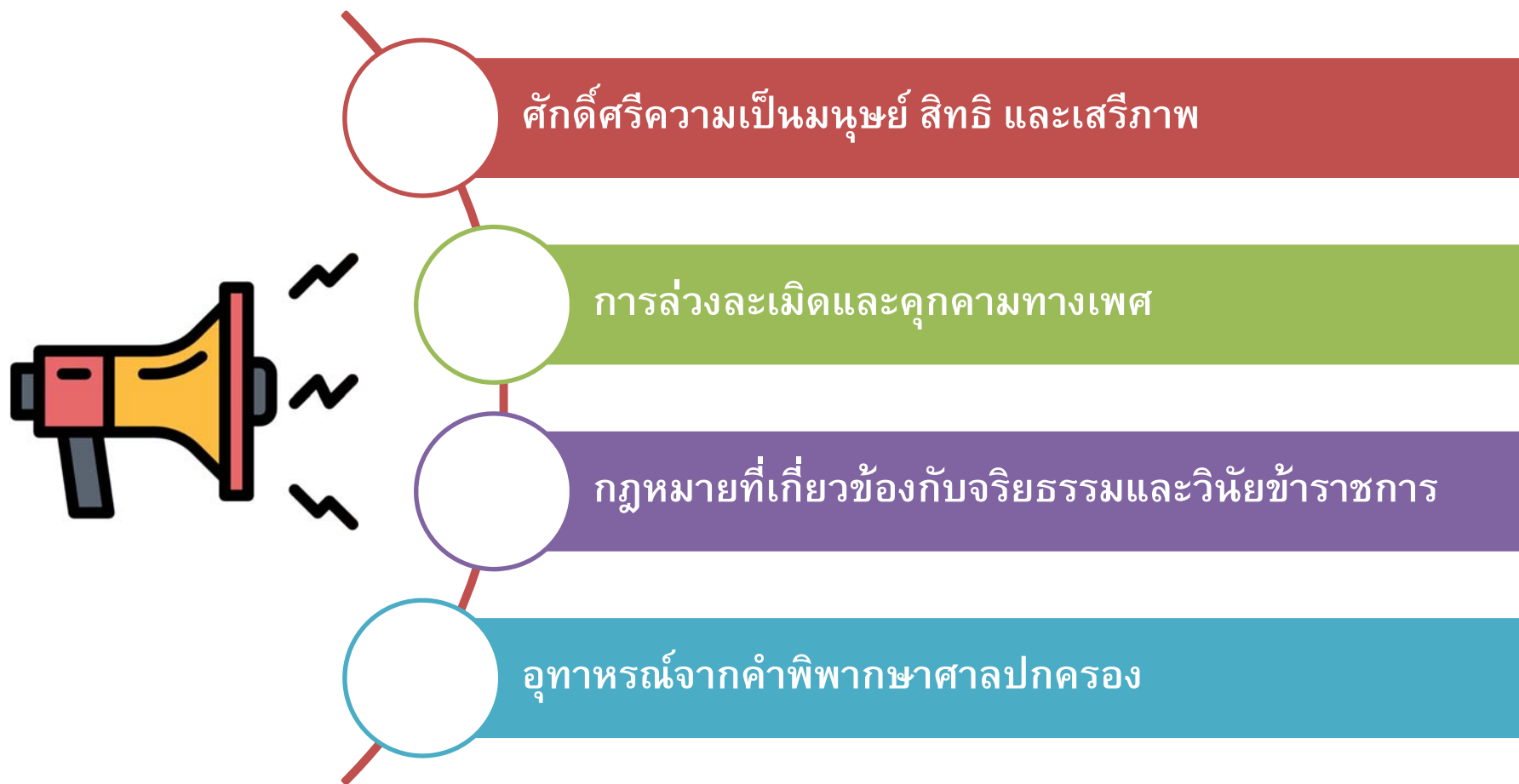
การประชุมเชิงปฏิบัติการการเล่าเรื่อง (Story Telling) ครั้งที่ ๔
สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

วันพุธที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๕ เวลา ๑๓.๓๐ – ๑๖.๓๐ น.

ผ่านระบบออนไลน์

โดย ... ดร. เยี่ยม อรุโณทัยวิวัฒน์
ตุลาการศาลปกครองกลาง

ขอบเขตการบรรยาย



ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์



สิทธิ

เสรีภาพ

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity)

“หมายความว่ารวมถึง คุณค่าโดยแท้จริง
ของมนุษย์ที่สูงส่งหรือประเสริฐกว่า
สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เพราะเป็นสิ่งมีชีวิต
ชนิดเดียวที่มีสติปัญญาและเหตุผล
สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรถูกอะไรผิด
อะไรเป็นธรรมและไม่เป็นธรรม”

(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. วรพจน์ วิศรุตพิชญ์)



สิทธิในชีวิตและร่างกายเป็นสิทธิที่ติดตัวปัจเจกบุคคลมาตั้งแต่เกิดเป็นสิทธิของปัจเจกบุคคลที่มีอยู่ในสภาวะธรรมชาติ สิทธิในชีวิตและร่างกายดังกล่าวไม่อาจจะถูกพรากไปจากบุคคลได้ แต่ในทางตรงกันข้าม อาจทำให้ได้รับหลักประกันขึ้นมาโดยบทบัญญัติกฎหมายของรัฐไว้ สิทธิในชีวิตและร่างกายเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีอิสระ ที่จะกำหนดตนเองได้ตามเจตจำนงที่ตนประสงค์ จากการที่มนุษย์มีเจตจำนงโดยอิสระในอันจะสร้างสภาพแวดล้อมของตนเองหรือพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองนี้เองที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ดังนั้น **เพื่อเป็นการเคารพในสิทธิในชีวิตและร่างกายของปัจเจกบุคคล บุคคลแต่ละคนจึงต้องเคารพในขอบเขตปริมาตรส่วนบุคคลของแต่ละคน และด้วยเหตุนี้ สิทธิในชีวิตและร่างกาย จึงเป็นรากฐานอันสำคัญของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์”**

(ศาสตราจารย์ ดร. บรรณเจิด สิงคะเนติ)



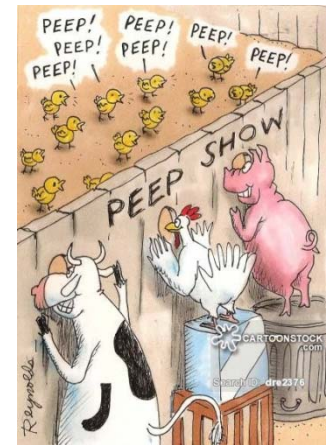
“สิทธิ” (Rights) หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับผู้อื่น โดยการเรียกให้ผู้อื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงให้เกิดประโยชน์แก่ตน รวมถึงการเรียกให้ผู้อื่นงดเว้นการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงให้เป็นประโยชน์แก่ตน

“เสรีภาพ” (Liberty - Freedom) หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับตนเอง โดยกระทำในสิ่งที่ตนประสงค์จะทำ และไม่กระทำในสิ่งที่ตนไม่ประสงค์จะทำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่ประชาชน

- จำแนกตามของสิทธิและเสรีภาพ ได้ 7 ประการ คือ **สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล** สิทธิและเสรีภาพในทางความคิดและการแสดงความคิดเห็น สิทธิและเสรีภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ สิทธิและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิและเสรีภาพทางการเมือง สิทธิที่จะตรวจสอบการกระทำของหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน
- จำแนกตามการกำเนิดของสิทธิและเสรีภาพ ได้ 2 ประการ คือ **สิทธิมนุษยชน (Human Rights)** และ **สิทธิพลเมือง (Citizen's Rights)**

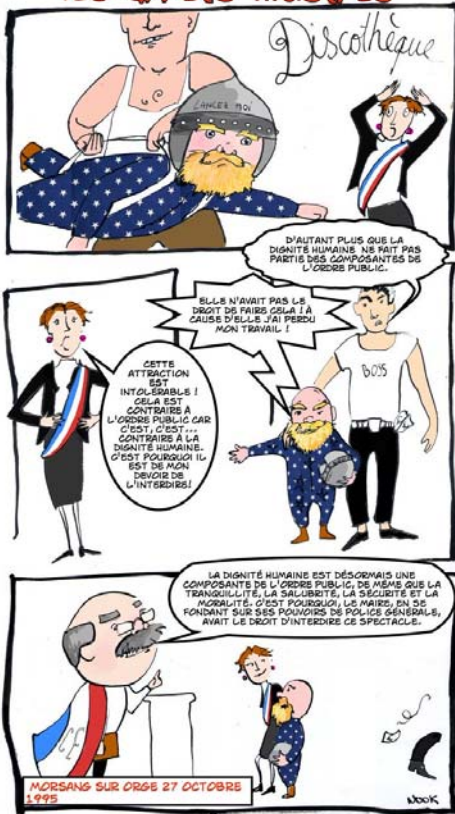
การแสดงโชว์ถ้ามอง (Peep Show) เป็นการโชว์เปลื้องผ้าของนักแสดงหญิง โดยผู้ชมที่จ่ายเงินค่าเข้าชมแล้ว จะถูกจัดให้นั่งอยู่ในห้องส่วนตัวขนาดเล็กที่ตั้งอยู่รอบเวที เพื่อชมนักแสดงหญิงซึ่งเปลือยกายเต้นอยู่บนเวที



ศาลปกครองแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี วินิจฉัยว่า กิจกรรมการแสดงโชว์ถ้ามองเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติต่อนักแสดงหญิงเยี่ยงวัตถุที่เป็นเครื่องมือ กระตุ้นความต้องการทางเพศของผู้ชม



les arrêts illustrés



กติกาเกมโยนคนแคระ : ให้ผู้เข้าแข่งขันจับคนแคระที่เตรียมพร้อมอยู่ในชุดเกราะโยนลงไปในพุกที่จัดเตรียมไว้ หากใครสามารถโยนคนแคระไปได้ไกลที่สุดจะเป็นผู้ชนะ !!!



นายกเทศมนตรีเมือง Morsang-sur-Orge ออกคำสั่งห้ามเล่นเกมโยนคนแคระในเขตเทศบาล



การละเล่นดังกล่าวเป็นเกมที่ผู้เข้าแข่งขันจับคนแคระซึ่งเป็นคนพิการทางกายภาพโยนออกไปเหมือนดังเช่นโยนหรือขว้างวัตถุออกไป โดยลักษณะของการเล่นเกมแล้วถือได้ว่าเกมโยนคนแคระเป็นการละเล่นที่กระทบกระเทือนต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนแคระ ทั้งนี้ โดยมีพิกัดตั้งคำถามว่าคนแคระจะยินยอมให้ตนเองถูกใช้เป็นวัตถุของการโยนหรือขว้างออกไปหรือไม่ก็ตาม (CE. Ass., 27 octobre 1995.)

Sexual Harassment คือ ???

- ❖ การล่วงละเมิดทางเพศ
- ❖ การล่วงเกินทางเพศ
- ❖ การคุกคามทางเพศ

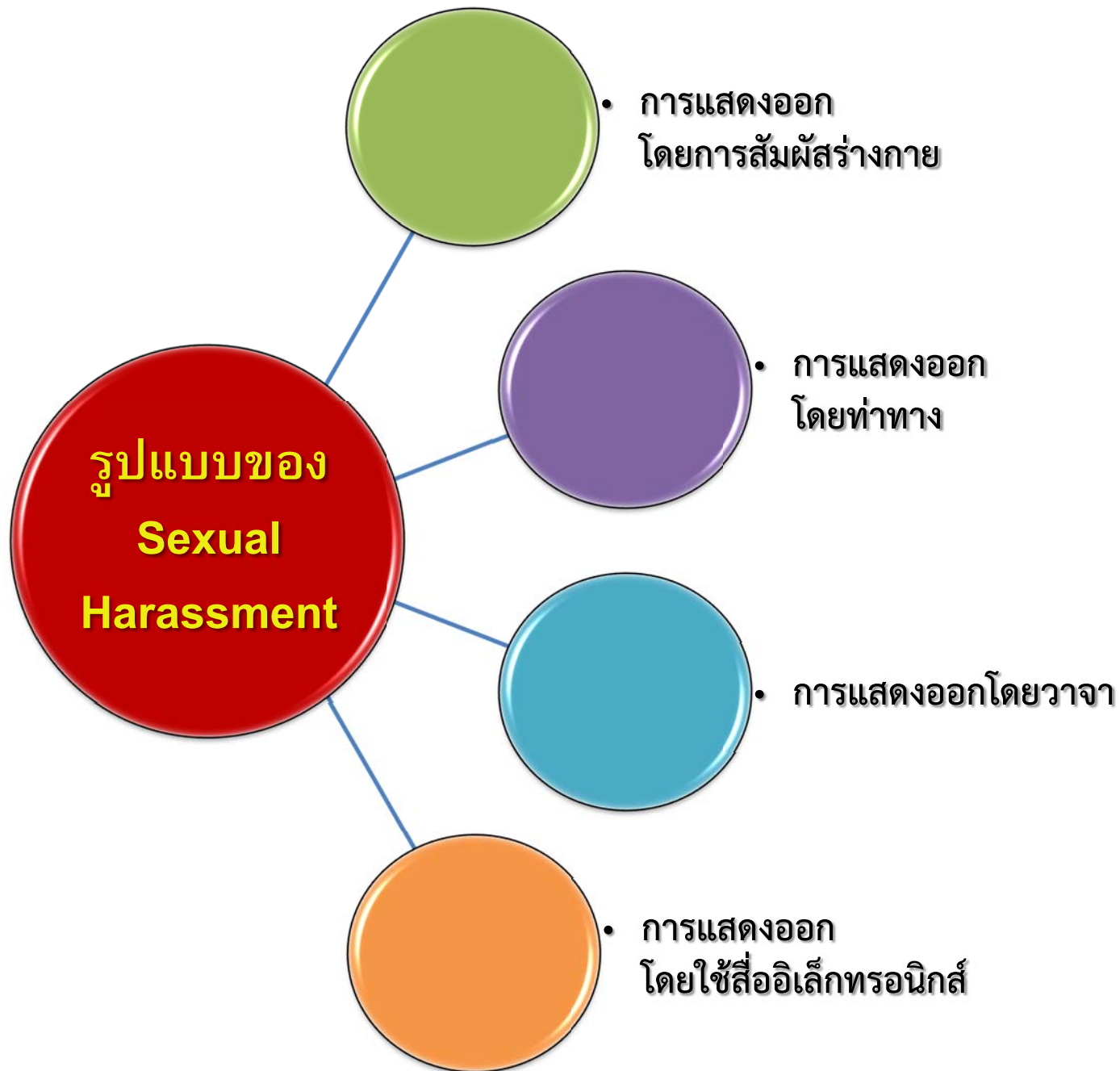


การล่วงละเมิดและคุกคามทางเพศในการทำงาน

เกิดขึ้นกับใครบ้าง ???

1. ผู้บังคับบัญชา กับ ผู้ใต้บังคับบัญชา
2. ระหว่างเพื่อนร่วมงาน
3. เจ้าหน้าที่ กับ บุคคลภายนอก







การแสดงออกโดยการสัมผัสร่างกาย



<<<การสัมผัสร่างกายโดยที่อีกฝ่ายไม่ยินยอม>>>



การแสดงออกโดยท่าทาง

<<<การการแสดงกิริยาความ หรือเปิดเผยร่างกายต่อหน้า>>>



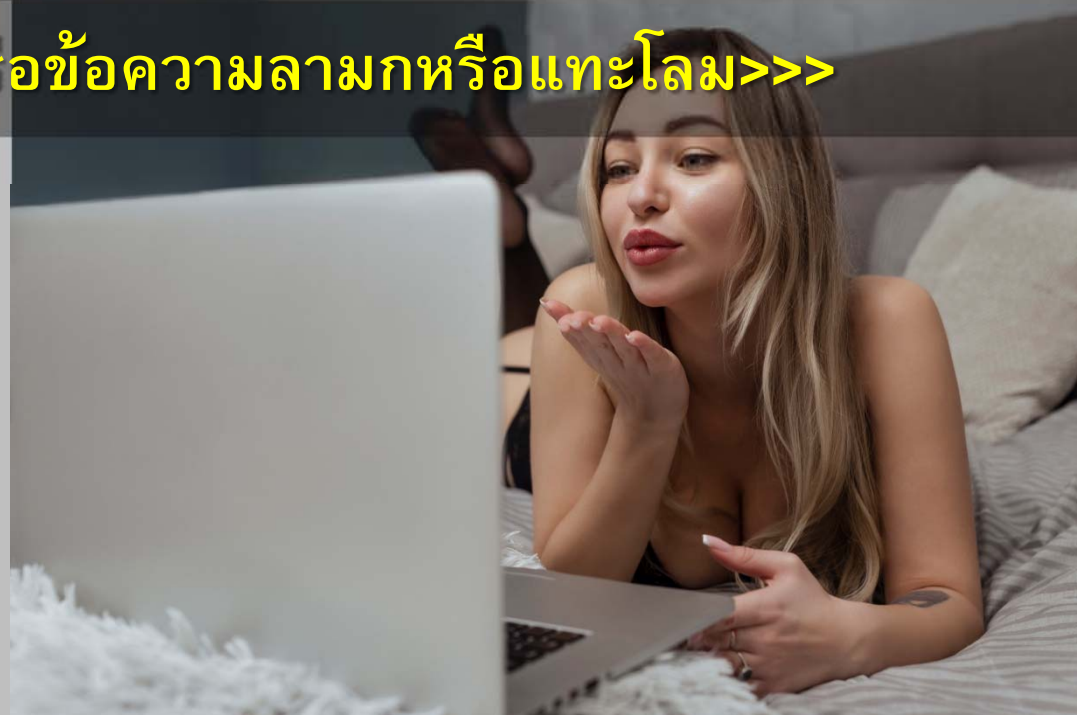
การแสดงออกโดยวาจา

พูดจาทะลุโลม
พูดจาหรือเล่าเรื่องลามก
วิจารณ์รูปร่างหรือร่างกายของผู้อื่น



การแสดงออกโดยสื่อใช้อิเล็กทรอนิกส์

<<<การส่งภาพ คลิป หรือข้อความลามกหรือแทะโลม>>>





การกลั่นแกล้งที่แสดงออกด้วยคำพูด หรือพฤติกรรมที่ก้าวร้าวต่อผู้อื่น



การกลั่นแกล้งทางวาจา



การกลั่นแกล้งทางสังคม



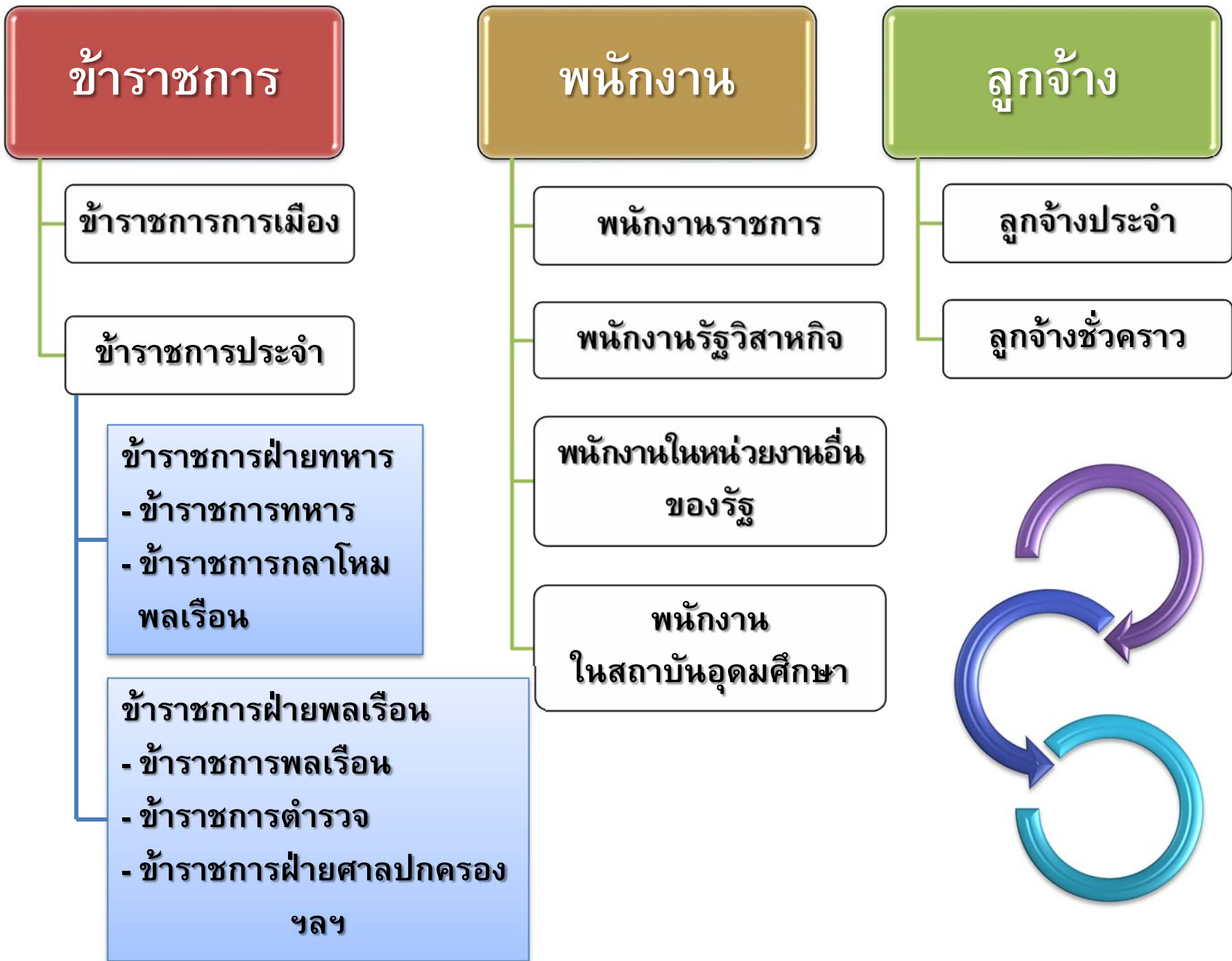
การกลั่นแกล้งทางร่างกาย



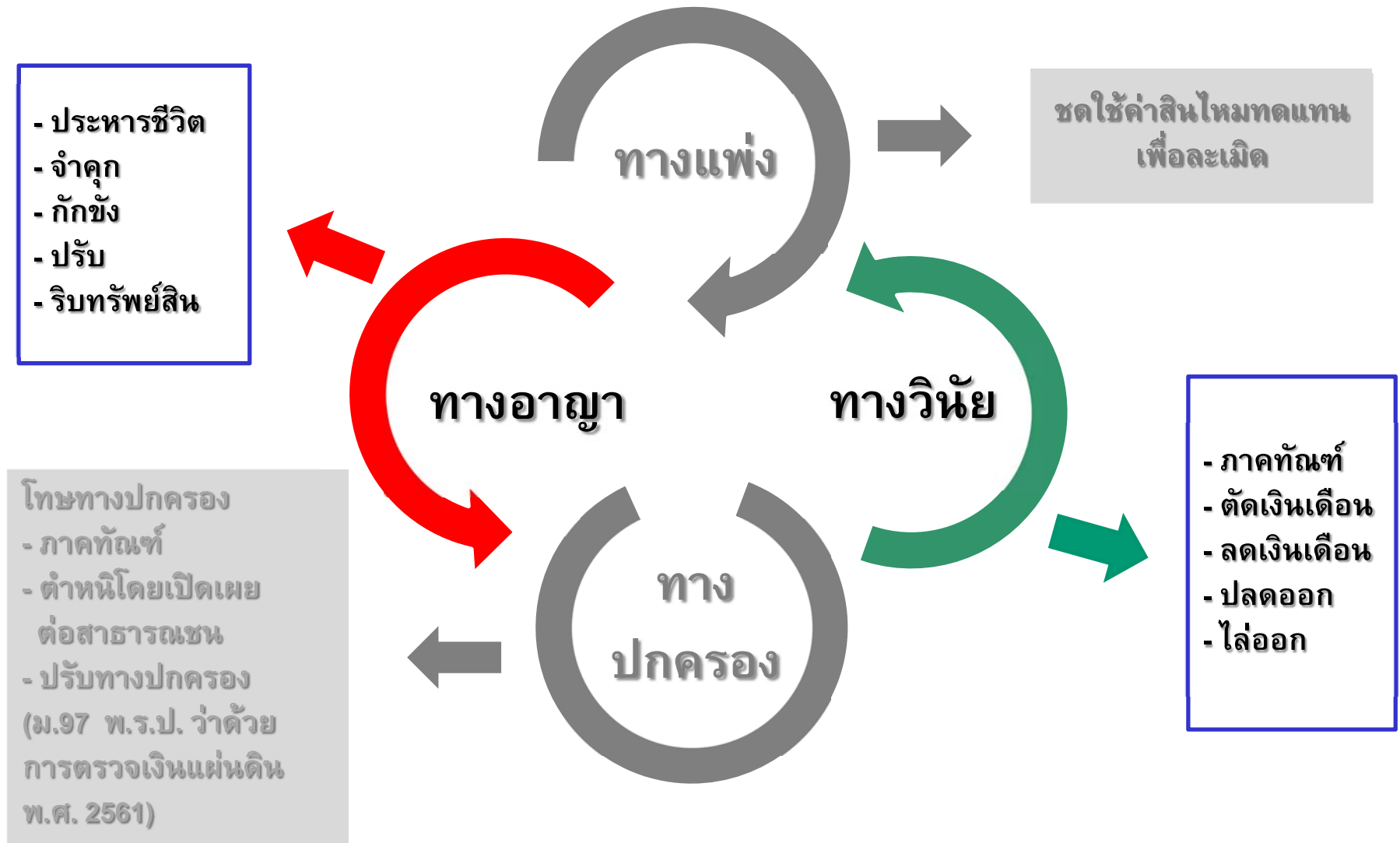
เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการล่วงละเมิด
และคุกคามทางเพศ หรือกลั่นแกล้งผู้อื่น
ในการทำงานได้ หรือไม่

???





ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ



ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ วรรคสาม บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

ข้อ ๔ การจัดทำแนวทางการปฏิบัติตนของข้าราชการพลเรือนตามประมวลจริยธรรม ข้าราชการพลเรือนนี้ ให้เป็นไปตามที่ ก.พ. กำหนด

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งบัญญัติให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในความรับผิดชอบ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำประมวลจริยธรรม ข้อกำหนดจริยธรรม และกระบวนการรักษาจริยธรรมของหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ ก.พ. ในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือน จึงจัดทำประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตน และรักษาคุณงามความดีที่ข้าราชการต้องยึดถือในการปฏิบัติงาน ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

แนวทางการปฏิบัติตนของข้าราชการพลเรือนตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

๑. ข้าราชการต้องรักษาจริยธรรมอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ โดยต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม โดยมีการปฏิบัติที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำ ดังนี้

ควรกระทำ	ไม่ควรกระทำ
๑. จงรักภักดีต่อประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รักษาผลประโยชน์ของชาติ และรักษาความลับเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ	๑. ไม่แสดงออกในลักษณะที่สื่อไปในทางดูแคลนหรือด้อยค่าความเป็นไทย อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศชาติ
๒. มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า	๒. ไม่ควรกระทำการอันอาจมีลักษณะเป็นการ
๓. มาประกอบการปฏิบัติหน้าที่ราชการ	๓. ไม่แสดงกิริยาวาจาหรืออาการในเชิงลบหลู่ดูแคลนหรือด้อยค่าศาสนาใดศาสนาหนึ่ง
๔. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการปฏิบัติศาสนกิจ สืบทอดและทำนุบำรุงศาสนาให้มีความเจริญยั่งยืน	๔. ไม่ขัดขวางการทำนุบำรุงศาสนาและการปฏิบัติศาสนกิจทั้งปวง
๕. แสดงออกถึงความเคารพ เทิดทูน และรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์	๕. ไม่แสดงออกด้วยกิริยาอาการหรือวาจาในลักษณะที่ไม่ให้เกียรติหรือไม่จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
๖. สนับสนุนและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติในโอกาสต่าง ๆ	๖. ไม่แสดงถึงพฤติกรรมซึ่งมีนัยเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
๗. แสดงออกถึงความเชื่อมั่นและสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์	

๒๐. ไม่แสดงกิริยาอาการหรือพฤติกรรมอันมีลักษณะเป็นการดูแคลนทางเพศ



พระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ

ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

ใช้สำหรับการประชุมเชิงปฏิบัติการการเล่าเรื่อง (Story Telling) ครั้งที่ 4 ของสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานเท่านั้น

หมวด ๖ วินัยและการรักษาวินัย

๑. วินัยต่อประเทศชาติ

- ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(มาตรา ๘๑)

๒. วินัยต่อหน้าที่ราชการ

- ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม (มาตรา ๘๒ (๑))
- ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล

และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ (มาตรา ๘๒ (๒))

- ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ ด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ (มาตรา ๘๒ (๓))

- ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้ (มาตรา ๘๒ (๔))

- ต้องรักษาความลับของทางราชการ (มาตรา ๘๒ (๖))

- ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน หาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น (มาตรา ๘๓ (๓))

- ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ (มาตรา ๘๓ (๔))

- ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน (มาตรา ๘๓ (๕))

- ต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใด ที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท (มาตรา ๘๓ (๖))

- ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต (มาตรา ๘๕ (๑))

- ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง (มาตรา ๘๕ (๒))

- ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ของทางราชการ (มาตรา ๘๕ (๓))

- กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง (มาตรา ๘๕ (๔))

- ละเว้นการกระทำหรือการใด ๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง (มาตรา ๘๕ (๗))

๓. วินัยต่อผู้บังคับบัญชา

- ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบ ด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติ ตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม (มาตรา ๘๒ (๔))

- ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย(มาตรา ๘๓ (๑))

- ต้องไม่ปฏิบัติราชการอันเป็นการกระทำการข่มผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว (มาตรา ๘๓ (๒))

๔. วินัยต่อเพื่อนร่วมงาน

- ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคีและต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการระหว่างข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ (มาตรา ๘๒ (๗))

- ต้องไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกัน ในการปฏิบัติราชการ (มาตรา ๘๓ (๗))

- ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. (มาตรา ๘๓ (๘))

๕. วินัยต่อประชาชน

- ต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์ แก่ประชาชนผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน (มาตรา ๘๒ (๘))

- ต้องไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ (มาตรา ๘๓ (๙))

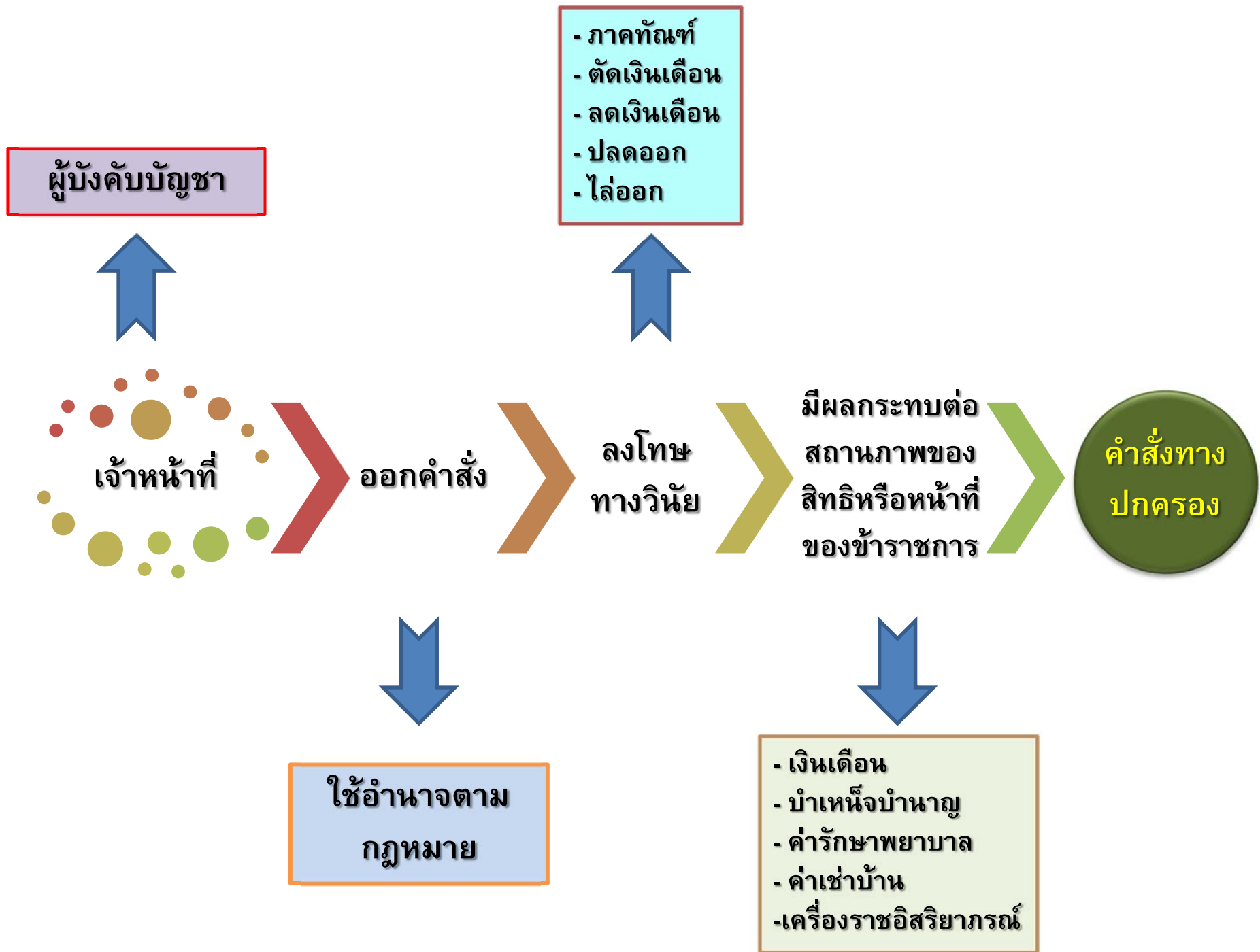
- ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหง หรือทำร้ายประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง (มาตรา ๘๔ (๕))

๖. วินัยต่อตนเอง

- ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน กับจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการด้วย (มาตรา ๘๒ (๙))

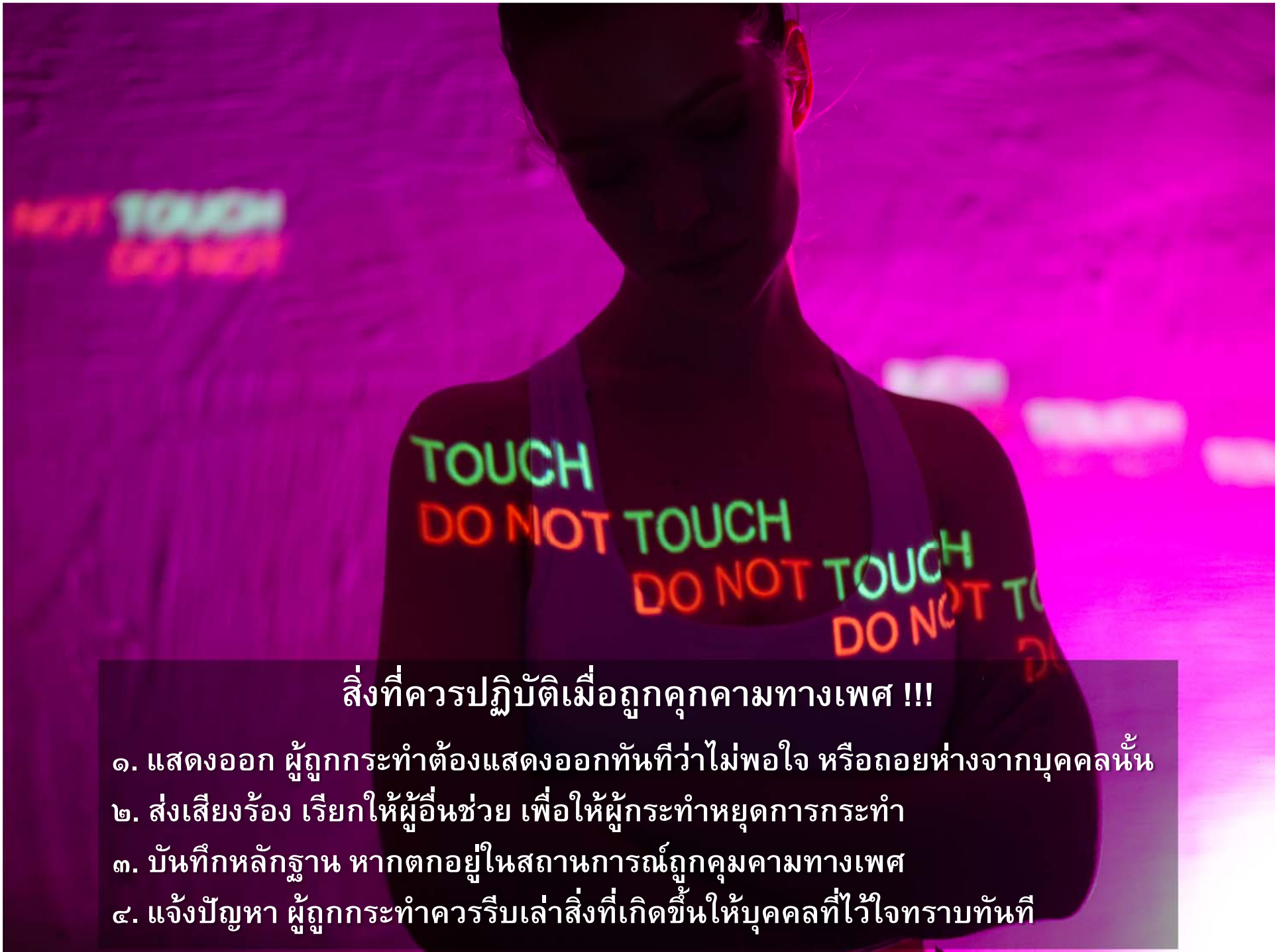
- ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย (มาตรา ๘๒ (๑๐))

- กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ (มาตรา ๘๕ (๖))





อุทธรณ์จากคำพิพากษาศาลปกครอง



สิ่งที่ควรปฏิบัติเมื่อถูกคุกคามทางเพศ !!!

๑. แสดงออก ผู้ถูกกระทำต้องแสดงออกทันทีว่าไม่พอใจ หรือถอยห่างจากบุคคลนั้น
๒. ส่งเสียงร้อง เรียกให้ผู้อื่นช่วย เพื่อให้ผู้กระทำหยุดการกระทำ
๓. บันทึกหลักฐาน หากตกอยู่ในสถานการณ์ถูกคุกคามทางเพศ
๔. แจ้งปัญหา ผู้ถูกกระทำควรรีบเล่าสิ่งที่เกิดขึ้นให้บุคคลที่ไว้ใจทราบทันที



การป้องกันและการแก้ไขปัญหา การล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน

- สร้างแนวความคิดว่า **Sexual Harassment** ไม่ใช่เรื่องส่วนตัว และไม่ใช่ปัญหาไกลตัว พร้อมทั้งแนะนำวิธีการป้องกันตัวเองให้เหมาะสม
- ไม่เพิกเฉย และลงโทษผู้กระทำอย่างเด็ดขาด
- ร้องเรียน หรือพูดคุยกับผู้ที่มีอำนาจ
- ให้ความช่วยเหลือ หากอยู่ในสถานการณ์หรือพบเห็นผู้ถูกรักษา

